

Бунгалтануудта бэлдэхэл батэрэниие үнгэргэлгээ советскэ органуудай шадабаршин шалгалта мүн

1947 оной февралын 9-дэ, воскресеньедэ, агууехэ ород арад болон Российска Федерациин Верховно Советдэ өөрингөө эрхим хүбүүд ба асагадые бунгалта байна. Мүн энэ дээр Бурят-Монгол АССР-эйше Верховно Советдэй депутатууд бунгалта юм.

Гүрэнэй хүли засагай органдо бунгалта мүнөө болохо байгаа бунгалтанууд угаа ехэ политическэ удартай хэрэг мүн. Тээ хэдаа манай социалистическэ Эхэ ороние улам аашаада бүхэжүүлхын хүсэтэ збээр боложо, советскэ демократин длагдашгүй хүсэтэй байһаниие, АССР-эй арадудай морально-политическэ нэгдэл ба агууехэ хани барисааниие, большевистскэ партиие ойрон тон нягтаар жагсаһаниие бүхэ дэлхэйн үмэнэ дахяад харуулха ёстой.

СССР-эй арадудай эбтэй эмхидхэл бүлэ болбол Ленин-Сталингай партиа хэрэгтэ үнэн шүтэнгэ байһаниа гаршэлэн бунгалтануудта бэлдхэжэ байна. Манай оройной политическэ ажабайдал ба гүрэн-түмэн хэрэгтэ эдихтэйгээр хабааталсага Советскэ Союзай гражданин бүхэн дэлхэй дээрэ эгээн демократическэ Сталинска Конституцияар болгодоһон өөрингөө эрхые түргэнөөр дэлхэй болон.

Союзна ба автономно республикаудай Верховно Советдүүд бунгалта бунгалтануудай амжалтанууд хадаа хүсэн түгээ. Эхэ оройной манай аашаада эсэргэн халбарха эрэгтэ, СССР-эй арадудай ахаштүгээ хани барисаа аашаада бүхэжүүлхэ хэрэгтэ туһалха юм гэжэ, советскэ хүнүүд бүгэдөрөө хайса мэдэнэ.

Тимэ хани хадань оломиллион советскэ хүнүүд бунгалтануудта эрхэ политическэ хүдэлмэридэ эдихтэйгээр оролсобо. Түг түмэн ажалшад Эхэ орондоо инга дуратай ба советскэ правительство болон коммунистическэ партида, агууехэ Сталинда үнэн шүтэнгэ байһанаа бодото хэрэг дээрэ гэршэлэн, ажалтай баатаршалгануудые гаргажа байна.

Үнгэрхэн жэлүүдэй дүй дүршэл хадаа, большевистскэ партиин эсэргэн политикын тон зүб байһаниие советскэ арад зовдо эли тодоор харуулжа үгэбэ. Советскэ гүрэнгай Ленин-Сталингай партиин удаирдалгаар ябажа, түбэтэй бэрхэ болобоше, гэрэлтэмэ илалтануудта хүрхрэн алларта хайхан замаар ябажа гараа. Коммунистическэ парти болбол СССР-эй агууулай олоннациональна бүлэе бэе эдигхэ ба хүлээхэ сүгталаар нурган хүмүүжүүлэн байна. Бунгалтын үгээ советскэ арад зон болбол большевистскэ партида инга дуратай ба үнэн шүтэнгэ байһанаа нэгэн бангалтайгаар гэршэлэнэ.

Советскэ хүнүүд эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байхадаа манай оройной хүсые улам ехэ болгохын түлээ шэнэ табанжэлэй түсэбэ дүргэжэ ба үлүүлэн дүргэхын түлээ тэмсэжэ байһанд. Инхэдэ дайнай бүлгэдэ бэрхшээлүүдые дабажа, коммунизмын түтээ илахын түлээ тэмсэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлаха байда юм. Энэ тэмсэл соогуур советскэ хүнүүд патриотизмын цлыгэр жэшээнтүүдые олоор харуула.

Манай Советскэ Союздал адли арадудай нимэ эбтэйгээр һуудга гүрэн гэжэ дэлхэй дээрэ бүри байхагүй. Манай эндэ хамаг бүхы арадуд өөрингөө аха болохо—агууехэ ород арадтай хүтэлбэр дор өөнд хоорондоо эбдэршгүй хани барисаатэй болонхой.

Ленинско-сталинскэ национальна политическэ ба дайнай урда тээхи табанжэлүүдые бөөлүүлжэ байхадаа, ород арад болбол Советскэ Союзай экономическэ талаар хожомдонгон байһан зах газар нотагуудай ажаүйлэдэриие ба хүдээ-ажалые хүржөөхэ хэрэгтэ ехээр туһалһан байна. Казахстанай сагаан тала дайда хадаа хүсэн түтээ индустриальна район боложо, бүхы Советскэ Союзые шулуун нүрвэр, нефть, түмэр гэхэ мэтээр хангалда боллоо. Уеян үгээ халуун наранда шарагдажа хэбтэһэн Таджикстангай гүбн тала болбол эсэргэн набаар бүрхөгдөн үржэлтэй хайхан тала болонхой.

Сибирин уужам талада алдарт Кузбасс байгуулагдаа. Урдань хожомдонгон ба барга харанхы байһан Бурят-Монгол орон хадаа, социалистическэ хүдээ ажалтай ба түргэнөөр уржажа байһан ажаүйлэдэриие тэй республика боложо мандаба.

СССР-эй арадудай агууехэ хани барисаан болбол Эсэгэ ороноо хамгаалтын агууехэ дайнай жэлүүдтэ иланганга эли тодоор харагдажа, фашистическэ ларанга Эхэ оройной манай илалта туйлаха шухала зүйлүүдэй нэгэниие болонхой байна. СССР-эй арадудай хоорондохи хани барисаан гэжээ ехээр ба шухала илалта мүн,— гэжэ нүхэр Сталин хэлэ

лэ хэн.—Энэ хани барисаанай бин байһан сагта манай оройной арадуд сүлөөтэй ба дийлдэшгүй байха юм. Энэ хани барисаанай мандажа байһан сагта дотоодынше, гадаадынше дайсад хэниинше бидэндэ айдатай байхагүй болон...

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советдүүдэй депутатуудта кандидатүүдые дэбжүүлгэ хадаа, арад зонойнай морально-политическэ нэгдэлые эли тодоор харуулба. Кандидатуудые дэбжүүлэн табихадаа, арад зоной нэгэн бангалтай байһан ябадал хадаа, манай арад бүгэдөрөө бата бхи хани барисаатай манай орон дотор мүлжэгдэжэ ба мүлжэжэ байһан анги үгы, үндэһэн яһанай илгаа гаргаха харша үзэлгүй байһаниинэ эли тодоор харагдаба.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советдүүдэй депутатуудта кандидатдаар дэбжүүлгэдэ, бунгалтын округной комиссар регистрацилагдан кандидатдадуудай дунда советскэ обществын хамаг бүхы түлөөлгөшад—хүдээ ажалтай түрүүшүд, интеллигенциин ба худалмаришадэй түлөөлгөшад, советскэ ба партиина хүдэлмэрилгөшад бин байна. Регистрацида оруулагдан кандидатдадуудай дунда манай түрүүшын кандидатүүд нүхэр И. В. Сталингай ба В. М. Молотовой нэрэ алдар байхыень, Байкало-Кударын аймагай Улзуитын сомоной Сталингай нарамжата колхозой хонишон Р. Цыреновагай, областной больницы главна хирург Э. Р. Радневгай, Мехтекозаводой худалмаришээн эхээр Н. А. Павлуцакагай, поэт Ц. Г. Галсановай, «Майн 1» колхозой түрүүлгөшэ нүхэр Т. Д. Сычевгай, БМАССР-эй арадай уранзрааша Ц. С. Сампиловай ба бусад алдарсууда гараһан нэрэ обогудай бэшээтэй байхыень уншанабди.

Бунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ партиинаше, партинабэшэше хүнүүд бүгэдөрөө эдэ кандидатурые халуунаар хайһан дэмжэжэ, коммунистууд ба партинабэшэе хүнүүдэй блогой эбдэршгүй байһаниие харуулан байха юм.

Коммунистическэ парти ба арад зоной халуун барисаа хадаа эхэ амгалан сагташе, Эсэгэ ороноо хамгаалтын дайнай шөрүүн хатуу үелдэше бата бхи болоһон байна. Мүнөө дайн сэрэгые илалта түгээдэр дүргэһэнэй бүлгээр, большевистскэ партиин хүтэлбэри дор арад зоной табанжэлэй гайхамшаг ехэ түсэбэ дүргэхын түлээ тэмсэл хэжэ ороо. Эхэ оройнойгоо илалта түгээ ургалгаар зоригжуулагдан советскэ арад болбол табанжэлэй түрүүшын жэлэй даалгариине дүргэжэ ба үлүүлэн дүргэхын түлээ политическэ ба ажалтай эдихи хэсээл гаргажа тэмсэбэ.

Бунгалтын кампани болбол худалмаришад, колхознигууд, интеллигенциин политическэ эдихи хэсээлгэе бадаруулан байна. Союзна ба автономно республикануудай Верховно Советдүүдэ бунгалта бунгалтануудай хүндэлдэ манай арад зоной ажалтай баатаршалга гаргажа байһан тухай мэдээлэлүүд Советскэ Союзай алибүтэ газар нотагуудһаа орожо байнабуу.

Түрүүд предпринятиуд, совхозууд, колхозууд, түмэр харгынууд өөндөгөө түсэбүүдые болзорхоон түрүүн дүргээд ба үлүү гартар дүргээд байхада, бунгалтануудай хүндэлдэ дэхин шэнэ уялануудые абанан бөөрээ тэрэниие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүргэжэ байна.

Манай республикын ажалшад хадаа бүхы советскэ арад зондоо алли, Эхэ оройнойгоо үмэнэ өөндөгөө уялануудые эрхимээр дүргэнэ. Бурят-Монголой колхозууд гүрэндэ таряа тушаалгаа болзорхоон түрүүн дүргэжэ һэн. Республикын түрүү предпринятиуд 1946 ондо түсэбөө дүргээд ба үлүүлэн дүргэһэн байгаа. (Улан-Удын мяханий комбинат, спиртзавод, махоркын фабрика, Бурмонголлес, Баргузинзолото, Галуута-Нуурай рудоуправлени ба бусад).

Шэнэ табанжэлэй мүнөө эхилдэ байһан хоердох жэлдэнэ шэнэ амжалтанууд туйлагдаха болон байһан оной февралын 9 болтор манай предпринятиуд үшөө һайн показателнуудые харуулха байһандань нэгэжэ наганаданагүй.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советдэ бунгалта бунгалтануудай амжалтанууд гол түлээ бунгалтануудта тээхи хүдэлмэрини шаңар дээрэһэн, тэрэндэ али тухай бэлтхэл хэһэн дээрэһэн дүлддэха болон.

★ ★ ★
С. ИВАНОВ,
БМАССР-эй Министрнүүдэй Советдэй түрүүлгөшэ
★ ★ ★

той байна. Тэдэнэр хадаа бунгалтын хуулиие хүсэд сахжа, Советскэ Союзай гражданин бүхэнэй өөрингөө эрхые дүрэн эдлэжэ шадха бүхы услови байгуулха ёстой.

Ушар нимэһэн, манай оройной гражданин бүхэнэй өөрингөө эрхэ ба уялануудые эли тодоор ойлгохо ба мэдэхэн шухала. Тинхын тулаца, ажалшад дунда ойлгуулантын хүдэлмэриие үргэнээр ябуулха, Сталинска Конституциин заршамуудые хайса ойлгуулха шухала. Советскэ байгуулалта ба дэлхэй дээрэ эгээн түрүү советскэ демократин гэжэ буржуазна демократиде орхолоо, ажалшадта үргэн ехэ эрхэ слгохо байһан тухай тобтой тодоор хөөрөжэ үгэхэ хэрэгтэй.

Мүн тэршэлэн мүнөө боложо байгаа политическэ событинуудые ба дайнай бүлгэдэхи оршон байдалай түбэг бэрхшээлүүд гэжээ 1946 ондо оройнойнай хэдэн областнууд ба республикануудта ган гасуур боложо, таряа талхавай ургаагүй дээрэһэн улам гүнзгээршдэ байһан ушарые ажалшадта үргэнээр ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэй. Мүн тинхэдэ эдэ бэрхшээлүүд гэжээ саг зуура тохолодон хэрэг гэжэ ба советскэ арад зоной ажаһуудалые хайжааруулха тухай парти болон правительство саг үргэлжэ оролдожо байна гэжэ ойлгуулха шухала.

Агитационно ойлгуулантын хүдэлмэриие ябуулха ба эмхидхэжэ гэжээ—ажалшадтай депутатуудай нотагай Советдүүдэй нэгэн шухала зорилго болоно. Ажалшадтай депутатуудай городской, районно, аймагуудай ба сомонуудай Советдүүдэй исполкомуд болбол бунгалтын урда тээхи агитаци ябуулхын тулаца шухала хэрэгтэй материална услови байгуулха, агитпунктуудые түхээр хэрэгтэ, тэдэниие ном дэбтээр хангаха хэрэгтэ туһалха ёстой. Мүн тэршэлэн олон зоние суглуулжа, элидхэл, хөөрлөдөнүүд ба лекцинуудые үнгэрэхын тулаца байра байдал түхээр хэрэгтэй.

Бага клубууд, музейнүүд, библиотеканууд, уншалгын байшанууд гэхэ матын, культнөө-болборлохой эмхи зургаанууд бүгэдөрөө бунгалтын урда тээхи хүдэлмэридэ оролсохо болоно.

Бунгалтануудта бэлдэхэ ба тэрэниие үнгэрэхэ хамаг бүхы хүдэлмэри хадаа минл техниксэ хэрэгшэнгээр харагдаха бэшэ, харин тэрэ хадаа угаа ехэ политическэ удхатай хэрэг мүн. Ушар нимэһэн, бунгалтын участогуудай хилиень тодооруулжа гаргаха, гражданинуудай хаана ямар газарта голосовалха байһан тухай өртөөһэнэ зарлажа ойлгуулха шухала.

Бунгалтадай списокуудые зохоолодо советскэ органуудай зүгөө эхэһэн анхал хандуулха хэрэгтэй. Бунгалтадай списокууд хадаа бунгалтануудай болохо үдэрөө 30 үдэр урид тодо ноноороо зохоолдоно, бүхы бунгалтадай хаража танилсагын тулаца али газарта үлгэгдэжэ болон. Гансал ингэжэ шадла юм хадаа, бүхы гражданинуудай голосовалха арга олгожо шалаха байнабди.

Голосовани болохо гэр байшануудые хама саг соонь түхээр хэрхэ, бунгалтын хайрагаудые бэлдэхэ, бунгалтын участогуудай гэр байшануудые һайн гэрэлтэй болгохо, коммиссинуудые канцелярска хэрэгсэлээр хангаха гэжээ мүн лэ советскэ органуудай уялга мүн. Тэршэлэн бунгалтын үгээ иланганга шухала удхатай байха хэлхээ-холбоной эмсэгүүдые нарин хайнаар хүдэлгэхэ хэрэгтэй.

Энэ үшар бидальте харалсажа, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол «БМАССР-эй Верховно Советдэ бунгалта бунгалтануудай элээр хадаа бунгалтануудай элээр хангаха хэмжээнүүд тухай» тухай тогтооло гаргаһан байгаа. Энэ тогтоолые саг болзор соонь хүсэд дүргэжэ тушаа хүдээ нотагчудай Советүүд эрид шууд хэмжээ абаха ёстой.

Советскэ органуудай туйлай шухала зорилго болбол ажаллан зонойни бунгалтын урда тээхи хүдэлмэридэ үргэн олоор хабаадуулха эмхидхэлэй-пропагандистска болон эмхидхэлэй-техниксэ хүдэлмэриие бичилжа шалаха эдихитэниие бин болгоод, тэдэниие хүтэлбэрилжэ ябадал болоно.

1946 ондо болоһон СССР-эй Верховно Советдэ бунгалта бунгалтануудай үгээ эдихтэй ба депутатууд яһала ехэ дүй дүршэлтэй болоо һэн. Тэдэниие мүнөө энэ бунгалтын кампаниин хүдэлмэридэ хэрэглэхэ шухала.

Юрэнхыдөө аймагууд ба городуудта агитационно хүдэлмэри үргэнээр ябуулагдажа, бунгалтын урда тээхи хүдэлмэридэ үргэн олон эдихитэд оролсоһон ба агитпунктууд олоор байгуулагдаа. Агитколлективүүд амхидхэгдэһэн ба тусгаар участогуудые дажа абанан агитаторнууд томилогдоо. Нилээд олон агитколлективүүд өөрингөө хүдэлмэриие үнэхөөрөө большевистскэ методээр ябуула.

Жэсэнь, Кударын аймагай «Искра Ленина» ба Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай, Торин аймагай Желтурын агитпункт, Байкало-Кударын аймагай «Красный Ян» гэжэ тосхойной агитпункт, Улан-Удэ городской № 19 агитпункт хайнаар хүдэлмэрилэнэ. Эдэ агитпунктуудта гэр байшануудын таатай зохиодоо түхээр гэдэнгэ, газетүүд асаргадан, агитаторнуудай дежурство тогтодоһон, тэндэ лекцинууд, элидхэлүүд, хөөрлөдөнүүд холо боложо байдаг ба энэ хүдэлмэридэ интеллигенци хабаадалсадаг байха юм.

Республикын бүхы аймагуудта бунгалтын коммиссинууд бунгалтадай списокуудые хама саг соонь зохоожо ба шалгажа дүргээд, бүгэдэниин хархын тулаца үлгэһэн байгаа. Республикын аймагуудта бунгалтын участогуудай байра байшанууд бэлдэгдэжэ дүргэд бунгалтын участогуудай байра байшануудай ялээд олончин радио-той болонхой.

Олоншог аймагуудта бунгалтадай бэлдэхэ хүдэлмэриине ябадала зороулагдан аймагсоветүүдэй сессинууд үнгэрэгдэһэн ба үнгэрэгдэжэ байна. Сесси дээрэ советскэ актив, сомсоветүүдэй түрүү лөгшөнөр ба секретарьнар байлсана. Тимэ сессинууд Түхэнэй, Торин, Занграйн аймагуудта үнгэрэгдэбэ. Хэдэ-хэдэн аймагуудта энэ асуудал исполкомой заседани дээрэ хэлсэгдэһэн байгаа. Зарим аймагуудта бунгалтын коммиссинуудай түрүүлгөшөнөр ба секретарьнара, сомсоветүүдэй түрүүлгөшээрэй болон секретарьнарай инструкторивна зүблөөнүүд болоно. Жэсэнь, Прибайкальска, Занграйн, Байкало-Кударын, Тарбагатайн, Торин аймагуудта тимэ зүблөөнүүд болобо. Зарим аймагсоветүүд хадаа энэ асуудалые сомсоветүүдэй сесси дээрэ табиһан байха юм.

Эмхидхэлэй ба агитационно ойлгуулантын хүдэлмэриие үргэнээр ябуулантай эсэстэ РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советүүдэ бунгалтадай кандидатуудые дэбжүүлгэ үндэр дээдэ политическэ хэмжэндэ үнгэржэ, коммунистууд ба партинабэшэ хүнүүдэй блогой кандидатдауд табигдаба. Бунгалтын округной коммиссида кандидатүүдые регистрацилагда оруулха ябадал саг болзор соогоо хэгдэ.

Бунгалтын урда тээхи хүдэлмэри Сэлэнгын аймагта муу бэшээр ябуулагдана. Эндэ бунгалтадай списокуудые зохоолоо хама саг соогоо дүргэһэн байгаа. Бүхы бунгалтын участогуудай байра байшанууд хайнаар түхээр гэдэжэ, коммиссину членүүдэй дежурство тогтодоһон. Тус аймагай нилээд олон культурна-гэгээрэлэй эмхи-зургаанууд бунгалтын урда тээхи хүдэлмэридэ эдихитэйгээр оролсонхой. Иланганга «Усное-Озеро» гэжэ станци дээрэхи бунгалтын участогай дэргэдэхи клуб хайнаар хүдэлмэрилэнэ. Эндэхин клуб хайнаар түхээр гэдэжэ. Агитаторнууд хүдэлмэридэ шадамар бэрхээр ябуула. Бунгалтадай этигэмжээр ноурунчлэй, агитпунктуудые дагшанарай зүблөн боложо, «Участогууд дээрэхи агитационно-ойлгуулантын хүдэлмэриин зорилгонууд тухай» гэжэ асвудал зорилгон хэлсэбэ.

Занграйн аймагай исполкомые бунгалтын урда тээхи хүдэлмэридэ анхарала яһала ехээр табина. Тэндэ бунгалтануудта бэлдхэл хайса саг соогоо хэгдэжэ дүргэ. Энэ аймаг дотор бүхыдөө 748 агитаторгай 44 агитколлектив хүдэлмэрилжэ

2239 хөөрлөдөнүүдые үнгэрөөд, 11195 хүниие хабаадуулба. Мүн лэ бунгалтын темээр 53 элидхэл, 22 лекци ба бусад агитационно хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Бунгалтын урда тээхи хүдэлмэри ябуулхын талаар Торин, Кударын, Прибайкальска, Хорин, Мухаршэбэрэй, Байкало-Кударын аймагууд хожомдонгуй ябана.

Тээд, бунгалтануудта бэлдэхэ тушаа нимэ ехэ хүдэлмэри хэгдээд байһын хажуугаар дутуу дунда зүйлүүд яһала олсн бин. Зарим агитпунктууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилэнэ.

Юрэ манай эндэхэ советскэ органуудай гүрөө бунгалтын урда тээхи хүдэлмэридэ хабаадалсаха таалаар дутуу дунда зүйлүүд нилээд олон бин. Тэдэниие дары түргэнөөр хааха зарлууулха шухала.

Мүнөө үгээ советскэ органуудай бунгалтын урда тээхи хүдэлмэриин талаар гол шухала болгохо зорилгонь юу байнаб гэжээ, бүхы бунгалтадые бунгалтануудта дүрэн хабаадуулжа, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советүүдэй депутатууд болгожо коммунистууд ба партинабэшэ хүнүүдэй блогой кандидатүүдые бунгалта ябадалые хангаха ушартай.

Мүн тэршэлэн үбшэн байһанай гү, али үндэр ехэ наһатай байһан дээрэһэн бунгалтын участоо дээрэ өөһдөө өрөжө шадхагүй байһан бунгалтадай тооһон абаха шухала. Тимэ бунгалтадай голосүүдые абаха ябадалые хангахын тулаца, мориула эртөөһэнэ бэлдэхэ ба бунгалтын гэртын бюллетен абаажага тэрэниие бунгалтын хайрагтаа молотениүүдые хэгдэхэ тушаан абаха коммиссину членүүдые томилохо хэрэгтэй.

Бунгалтануудые үндэр дээдэ хэмжэндэ үнгэрэхын тулаца радио, кино, урэнһайханай самодетельность, хэблэе газетүүдые хэрэглэхэ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие шангадха хэрэгтэй. Аймагууд ба городскэй исполкомүүд болбол кандидатүүдые бунгалтадай үлгүүлжэ ябадалые эч хидхэхэ байна. Табигдаад байһан кандидатүүдэй түлээ агитаци халаһэн этгэмжэтэ ноурунуудта али болохо туһаламжа үзүлжэ шухалт Ингэжэ оролдосотойгоор ба зоригтойгоор хүдэлмэрилдэ, Ленин-Сталингай хэрэгтэ үнэн шүтэнгэ хүнүүдые засаг трын Верховно органо бунгалта ябадалые хангаха шухала.

1947 оной январин 2-на паровозобүлгэдэхи бунгалтын № 16 округтой ба Железнодорожно № 12 округтой бунгалтын коммиссинууд болбол Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Советдэ баллотировалагдаха эвбшөөлө нүхэр Сталин ба нүхэр Молотов үгээбэ гэнэн баяртай хүхүнөө мэдээсэл абанан байгаа. Энэ мэдээсэл хадаа бүхы Бурят-Монголой ажалшадтай члнда члмэ зоригын угаа ехээр бадаруулба.

Агууехэ вождь нүхэр Сталингай ба тэрэнэй үнэн соратник нүхэр Молотовой манай Бурят-Монголоо нимэ эхэ нэрэ түрэ олгоһон ябадал манай эндэхэ ажалшад сталинска табанжэлэй хоердохи жэлые ажалтай шэнэ илалтануудад харжуулхыень уялгална.

Энэ баяртай мэтээ гэдэ зорюулагдан олон хүтэй хабаадалгатай митингүүд ба суглаанууд бүхы республика дотор боложо үнгэрбэ. Эдэ митингүүд хадаа советскэ арад зоной морально-политическэ нэгдэлые, коммунистууд ба партинабэшэ хүнүүдэй блогой эбдэршгүй байһаниие, республикын бүхы ажалшадтай большевистскэ партида үнэн шүтэнгэ ба агууехэ вождь нүхэр Сталинда инга дуратай байһаниие гэршэлэн харуулба.

Нүхэр Сталингай түлээ голосуудаа үгээ хубида хүртэһэн паровозобүлгэдэхи заводой коллектив болбол бунгалтын урда тээхи социалистическэ мүрсыөөдэ шалаал наа ехэ амжалтануудые туйлаха гэжэ бин бүхы хүсөөрөө оролдоно.

Нүхэр Сталингай ба нүхэр Молотовой зүбшөөлөө үгэнэндэнэ баясаһан республикын ажалшад бүхыдөө ажал хүдэлмэри хайжааруулха ба шэнэ сталинска табанжэл соо табигданан зорилгонуудые дүргэхэ гэнэн халуун хүсэлэнтай байна.

Манай советскэ организационуудай дайшалхы зорилго хадаа ажалшадтай эдихи хэсээлэе улам ехээр дэбжүүлжэ, политическэ-ойлгуулантын хүдэлмэриие үргэн олон зоной дунда ябуулжа, нүхэр Сталинне нүхэр Молотовые өөрингөө депутат болгон бунгалта хубида хүртэһэн Бурят-Монголойноо нэрэ-түрые харуулха ёстойбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кяхтын МТС-а токар нүхэр Сухнев И. Ф. трактор забарилга дээрэ үдэрэйгөө даагабарине 300 процент хүртэр дүргэнэ. Нүхэр Сухнев станок дээрэ хүдэлмэрилжэ байна. И. Красавцевгай фото.

Түрүү забарилгадта—Улаан туг

Бунгалтын урда тээхи социалистическэ мүрсыөөндэ бүгэдөрөө хабааталсаһан Боргойн «Овиевод» советской забарилгадта хабарай тариа гада бэлдэхэе хама саг соонь түгээжэ байна. Эдэнэр 1946 ондо дүрбэдхи квартал соо 8 трактор забарилжа, түсэбөө 114 процент дүргэбэ. Тэршэлэн тракторна селдэ культиватор, плуг забарилжа түсэбүүдэ нилээд үлүүлэн дүргэжэ байха юм. Комбайнын нэгэ мотор хоер молотилка забарилгада. Дүрбэдхи кварталай түсэбэ үлүүлэн дүргэжэ, бунгалтын урда тээхи социалистическэ мүрсыөөндэ иланганга эдэ забарилгадта советской дирекци ба партиина организациин дамжуулгын Улаан туг барилгадан байна. Мүн түрүү забарилгад нүхэр Мункуев, Буянтуев, Гармажапов, Леонова, Доржиев болон бусадта шан үгтэһэн ба баясхан хүргэгдэһэн байха юм.

Мүнөө үгээ советской забарилгадта шадай ажалтай бүтээсэ улам дээшлэжэ, тэдэнэр бунгалтануудые амжалтануудад ургаха дүргэн арга болгожо байна.

Холын гүүртын малшадые халуун анхаралаар хүрээлэхэ

Байкало-Кударын аймагай «Коминтерн» колхозой хүнэй-товари фермын 187 толгой эбэртэ бодо мүнөө жэлдэ ольтырог дээрэ үблэжэ байһанхай. Энэ гүүртые дааж байһан малшад үблэй бэлшээр зүбөр ба шадабартайгаар хэрэгжэ шаданай ашаар, бүхы малшад тобир тарганаар ондо оруулжа байха юм.

Бэлшээрлээ адуулаһанаа гадна нэгэ толгой малда үдэр бүри 7 килограмм үбэ эдоулдэг, тэдэн хэбтэриинь ходо зөөлөн, хуурай байлдаг. Малай байрада дүтшадар уһалуури түхээр гэдэнхэй. Эгүүртээ 10 колхознигууд ажаллажа байха юм. Эдэнэр РСФСР-эй БМАССР-эй Верховно Советүүд бунгалта бунгалтануудай хүндэлэн дэлгэрхэн социалистическэ мүрсыөөндэ оролоод, хаянай адуу малшад улам хайнаар харуулжа б.г.на.

Зүгөөр, колхозой правлени, тэрэ түрүүлгөшэ нүхэр Ераховэ гэдэ холын гүүртээ байһан эдэ малшадые халуун анхаралаар хүрээлэн орондо, энэ гэхэ анхал табигдгай, элэнэр хайн ажалые дэмжэгүй байна. Мүнөө хүртэр тээ гүүртын малшад дулаан хубаһа хүнүүд ба бусад шухала хэрэгсэлүүд хангагдаагүй байһаар.

И. Шекотов

Түрүүшүүл шагнагдаб

Бурмонкоосоо болбол 1946 ондо 1438 мянган түхэригэй ангай арад бэлдэхэ, түсэбөө 125,8 процент гүйсэдхэбэ. Ангай арша бэлдэхэ түсэбэ амжалтатгайгаар дүргэһэнэй түлээ Хорин аймагпотребсоюз түрүүлгөшэ нүхэр Жаркой, баясхан хэлэй конторын директор нүхэр Убукунов ба бусад аймагуудай потребсоюзай түрүүлгөшээр хамтаар 10 хүн хавынгаа салингаар шагнадаба.

В. Агафонов

ФЕВРАЛИЙН 9-д БҮГЭДӨӨРЭН ҮНГАЛТАДА ОШОЕ!

Коммунистууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидатуудай түлөө бүгэдөөрэн, нэгэн хүн шэнгээр голосуудаа угэе!

Советскэ журналист

Революционно хуулиё эрид сэхээр сахигша

Игэтэ зунай халуун үдэр Кубаны Усть-Лабинск гэжэ станица нимэ тунхаг тарахан байгаа: -Коркишкинда Пантелей үбгэн эгэлсэнэ.

-Югэз хэлэнэ? Нээрээ гү? -Үбгэн хүн гү?

-Ута нахалтай гү даа? -Энэ нимэ үгэнүүдэ гэрлээ гэртэ зон бултадаа хөөрэлдэжэ байгаа бол.

Идэхэ зон Пантелей үбгэн гэдэ-бултадаа дуулабан аад, нэгэ-хүнийн тэрэниин үлөө хараа-байхан байна. Ушарын хадаа, шхоно Правда гэжэ газетые жа уншаха бүхэндэ тэдэнэр пелей үбгэнэй бэшээн энээд-лонин ба хурса шанга удхатай бетоунууды уншадаг байхан юм. Фельетонууд дотор тэрэ үсын нотагай байдалыг тон гүнзгээр ба үнэн зүбөөр ходоодоо бэ-гэжэ байгаа.

-Амаг юумые хуу мэдэхэ, ай-лур хурса ухаатай, ехэл хүжюун үбгэн байгаа байна даа, - гү хулгай зон хөөрэлдэдэг хэн. Эдэ фельетонууд дотор ангийн эсэдэй хорото муухай аашануу-лайра гамгүйгөөр худалдан эл-дэг байхан тула кулагууд, албан-орюуд ба лодырууд Пантелей үб-гэнэй үзэн ядадаг байханын ш-халтай бэшэ.

Пантелей үбгэн хадаа мүнөө "Бурят-Монгольская Правда" гэжэ редактор, журналист Нико-Алексеевич Неверов мүн байна. Николай Алексеевич болбол 1903 он Кубанда хүдэлгэй багшын бу-гтрөө хэн. 18 нахатайдлаа Ку-дээр комсомольскою организа-е эмхидхэлсэн ба Врангелин гүтэй дайралдан байна. 20 айдаа избач абахадаа, газетэ эдидхитэйгээр бэшэдгэ сель-болон юм. 1925 ондо га-хүдэлмэрилжэ эхилээ хэн.

Иа наханга хойшо шэнэ, найн, шай юумэнүүдэ үзэхэ гэгэн шэнэ ба ард зондоо ёготой шайнстик үнэниин хэлэжэ үгэ-хүсэл тэрэнэй зүрхэ сэдэ-е эзэлэн юм.

1932 ондо дээрэ дурсагдаша «Колхозно Правда» гэжэ газетэ бү-хэсоюзна хүдөө-ажахын выставкэ дээрэ хоордохы шан абаан байна. Тэрэ үдэ тус газетын малжалай таагыне нүхэр Неверов эрхилжэ бай-хан юм.

1928 ондо «Блок-нот» гэжэ гүн удхашанартай уран найхан рассказ бэшжэ гаргабан байна. Тэрэ сагнаа хошю Ростовто, Ленинградта, Мос-квада тэрэнэй бэшээн очеркнүүд ба рассказууд хэблэгдэн байна. 1929 ондо «Гигант» гэжэ совхоз тух-ай уранзохеолын Москвада хэб-лэгдэн гараа хэн. Эсэгэ ороноо хам-гаалгын агуухэ дайн хүртэр арбаад шахуу зохоолын 200 мянган хэз-гээр хэблэгдэн гарган байна.

Москвада «Крестьянская Газета» олон жэлдэ хүдэлжэ нүхэр Неверов болбол самолетоор, поез-доор, автомашинаар, мореор ба яб-гаар Кавказаар, Украинаар, Белорус-снар хэдэн арбаад мянган километр ябажа үзээн байха юм. Ингэжэ ябаханда олон юумые мэдэжэ аба-ха, шэнэ найхан юумэнүүдэ үзэжэ, оломиллон уншагшадтаа бэшжэ харуулаха гэгэн халуун хүсэлтэй ябадаг хэн.

Мүн энэ үдөө өөрынгөө эрдэм хургаалы дээшлүүлжэ байхан ба Хойто-Кавказай гүрэнэй университет-дэ дүүргээн байха юм. Саг үргэл-

жэ ном уншажа байхы абьяс тэ-рэнэй бүхы наһандань үлээн бай-на.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эхилхэдэ нүхэр Неверов сэр-гэгэй газетэдэ хүдэлмэрилхөөр ошо-нон байха юм. Мүн энэ үдөө Рос-тов-на-Донугай түлөө болоһон дай-на, Кавказые сүлөөлгэдэ хабаада-сахан байна. Нүхэр Неверовэй бэш-ээн очеркнүүд ба рассказы болбол манай боецүүдэ дайшалхы габына-да зоригжуулдаг байхан юм. «Тар-нуулшанай тэмдэгүүд» гэгэн тэрэ-нэй зохоол дайнай үдэ армилда ба Кавказда гурба дахин хэблэгдэн гарган байна.

Дайнда хабаадажа габына харуу-ланайнгаа түлөө капитан Неверов болбол «Баатаршалгын түлөө», «Кав-казые хамгаалганы түлөө» гэгэн медальнуудаар шагнагдаба.

1944 ондоо сэрэгэй албангаа та-бигдаха саг хүртэрөө нүхэр Неверов болбол дивизионно газетын редак-тораар хүдэлмэрилэн байна. Энэ үдөө Советскэ Армин боецүүд ба командирнуудай баатар габына тух-ай хэдэн рассказууды хэблэжэ гаргабан байха юм.

Сэрэгэй албангаа табигдахалын, ВКП(б)-гэй ЦК болбол нүхэр Неверов «Бурят-Монгольская Правда» гэжэ газетын редактор болгожо элгэгдэн байна.

Тус газетэдэ тон ехэ харюусал-гатай хүдэлмэри ябуулжа байха зур-гаа, Николай Алексеевич болбол өөрынгөө уранзохеоной хүдэлмэри-нэ үргэлжлүүлээр. Мүнэ үдэ сэрэ-рэгэй рассказындай нэгэ ном бэш-жэ дүүргэд, Бурят-Монголой гүр-нэй хэблэгдэ гэгэн ба Бурят-Мон-гол орон тухай очеркнүүд ба рас-сказуудай номы бэшжэ эхилбэ.

Николай Алексеевич болбол тус газетын редакция ердэг бүхы бэ-шгүүлчэ тон анхаралтайгаар унш-адаг байна.

Олонгын хэрэгэй түлөө эсэжэ сунсагагүйгөөр оролдожо ябадаг туйна хүдэлмэрилчэ нүхэр Неверов болбол БМАССР-эй Верховно Советэй депутата кандидатаар дэбжүүлэгдэн байха юм.

М. Обухов.

Манай республиканы ажалшад-хү-дэлмэрилхэд, колхознигүүд ба нигелин-генци болбол Эсэгэ оронолгоо эрхм хүбүүх басагады Бурят-Монгол рес-публиканы зааг-турин дээдэ орной деутадта кандидат болгожо, хунгуу-лын урда тээхи суглаанууд дээрэ дэ-бжүүлэн байха юм.

БМАССР-эй Верховно Советэ хун-гагдала тиймэ кандидатудай гэгэниин хадаа, Мухаршарей хунгуулиин 65-дахы округто регистралданан Васи-лий Петрович Крылов болоно.

Нүхэр Крылов болбол 1911 ондо Ярославска областин Брейтовскэ рай-онной Строчково гэжэ тосхоной угытэй тарашанай бажэ дотор түрэн байгаа. Ажалуудын хүндэ хүшэр бийн хадаа, энэ хүн бага ялангаа хойшо олоо бэдэжэ гараа хэн. Ородоо 10 наһат й (айхалаа ажал хожэ эхилэ). 1921 ондоо 1923 он болтор мал адуу-жа ябаад, 1923 ондоо 1929 он хүртэр гэр байханууды хушаа ажалда хү-дэлмэрилжэ ябан юм.

1929 ондо Василий Крылов Лени-ска комсомолой зэргдэ ороно. Комсомо-лой тон эдидхитэй үлэнүүдэй нэгэн бай-хан хадаа, ВЛКСМ-эй Брейтовскэ рай-онно комитет болб-и тэрэниин комсо-мольско хүдэлмэрин эдидэ олон учас-тогуд дэ э элгэгдэг байл. Тэд ком-сомолой элгэгдэн газар бүхэндэ тэрэ хүн өөртэй даалган үлэнүүдэ эрхмээр дүүргэгдэг байгаа. 1932 ондо болоһон комсомолой районо к нфрени-н болбол Василий Крыловы ВЛКСМ-эй Брейтовскэ райкомой член болгожо хунгаба. Нагад райкомой культуропын таагыне даажэ, тэндэ Улан Армин албанда ошохо саг хүртэрөө хүдэл-мэрилжэ байла.

Арминга табигданань хүүлээр, 1936 оной 1 кабрь нара соо, ВКП(б)-

гэй Брейтовскэ райком болбол нүхэр Крыловы Ивановска юридическа хун-гуулида элгэгдэ. Тэрэниин 1937 ондо болтороон түүрүн дүүргээн бээрээ советскэ прокуратурин органо хуа-лмэрилхөөр элгэгдэн байна. 1937 ондоо 1939 он хүртэр Кострома горо-лой прокуратурой туһалганы тушаал-тайгаар ажаллаба.

Удаа тэнь нүхэр Крылов шадамар барх хүдэлмэрилжэ гэжэ шаггаржа. Кострома гороной Ленискэ районной прокуратура болгожо томилогдох, тэндэ с-циалистическа хуули сахихын түлөө үнэн зоригго табиха оролоһон байгаа.

Немецко-фашистка булимтаргашадта эсэргүү Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай эхилхэдэ байха, нүхэр Крылов Ярославска областной прокурату-рын нэгэн гол шулаа оперативн

агаары пачаагнк болго табигша хэн Тэрэ тушаалаа 1943 он болтор хүдэл мэрлинэ. Мүн тэрэ жэлдэ Москва го-ролто дээдэ юридическа курсда хура-хала олоод, тэрэниин ажалгатайгаар дүүргээнэбгээ нүүлээр 1945 оной октябрь нара соо ССР Советэй проку-ратурой прокуратор Бурят-Монгол АССР-и прокуратура болгожо томилогдох эрээ хэн.

Василий Петрович Крылов манай республика дотор оройдоо 1 жэл тухай хүдэлжэ ба башы хаа, шадамар бэр-хөө харуулжа, республиканы прокурату-рын хүдэлмэрин, тон түүрүн социал-листическа хуули сахиха талаар эли бодо найхарван байна.

Би тэрэгтэй сугтаа хүдэлмэрилжэ байхан хүн хадаа, тэрэнэй эли т д ба ошотой барх хүдэлбэри үгэжэ бийх-өн үдэр бүри харадаг о логдг бай-наб. Тэрэ хадаа Ленинско-сталинскэ тү-хэлэй хүтэлбэрилгын эрхм жэлэе харуула. Тэрэ хадаа өөрынгөө хүдэл-мэрилжэ агэн түүрүн ханалта ба дүүр-галтын шалгалты хэхэ тухай гол анха-ралаа хандуула. Василий Петрович өөрөө хүдэлмэрилжэ үнэн шударгуугаар хандадаг, өөрынгөө мэдэлд байхан хү-нүүдгыне, мүн өөрынгөө бэшжэ шанга эрилтэ табигд юм. Тэрэ хэдэ ажал хэрэгтэ наһан муугаар ба хайша хэрэгтэр хандаха ябдыне бүри тэс-дэггүй.

Агуухэ ород арадай үнэн хүбүүн Василий Петрович Крылов болбол боль-шевистскэ партиин зэргдэ хүмүүшү-дэгдэб. Мухаршарей хунгуулиин округтой хунгагшад хадаа 1947 оной февралын 9-дэ, коммунистууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидат нүхэр Василий Петрович Крыловэй түлөө голосуудаа үгэ-хэн гэсэ.

П. Доргеев.

МАНАЙ КАНДИДАТ

Н. Чимитов, «Комсомол» колхозой член.

анзапа плугын койноһоо аһасалдаа, адуу малай койноһоо дахасалдаа наа-даггүй ба наһан юм гэвэ. Уланшарей 1930 он боложо, Зан-дин нотагай үгытэй лунда шалгалтн тогтоһон байна. Тийхэдэ, Цыреновтан ха-магай түүрүндэ энэ колхоздо ороһон бай аа. Тэрэ сагн а хойшо Даржап колхозой ажалда үнэн сэхээр абажа, эрхилэн ажаллаа эрхмээр дүүргэдэг байха юм. Арбан жэлэй туршала наа-шаар хүдэлмэрилжэ, абажан тунгүүдэ хорлоноүйгөөр танжаагээ. Даржаа бай-хан малнуудын ходоо тобир тарга-наар онго оруулдагдэг. Хүсэ шала-найнтай малай ашаг шөмөн хээлэ-шье ехэ байдаг. Тийхэнэ жэлнэ жэл-дэ элбэг ехэ нү то абажа, түсөөбэ үдүүлэл дүүргэдэг байна.

1945 ондо 13 үнэе түүрүүлэ, гара-хан тургалнуудын гаргалуудгүй. Үнэргүшэ 1946 ондо түүрүлхон үнэ-р-дэснгий түлүүдэе бултаны бүтэнөөр

төгшөөгөө. Нүхэр Дашнева болбол эр-хм хүдэлмэрингөө түлөө олоо дахин шагнаг абан байна. Мүн жэл бүри нэ-мэлтэ түлэри болон хон хургаа, үхэр буруу гэхэ мате абадаг байха юм. 1946 ондо 885 ажалта үдэр олоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үдэ нүхэр Дашнева тон ехэ оролдосолгооо хүдэлмэрилжэ, 1941—45 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хөһөн шон габыата а калай тү-лөө" гэгэн медальар шагнагдахтай. «Комсомол» колхоз хадаа Мухарш-арей аймаг соо ажахын талаар томо-хон колхозуудай нэгэнэ тоологдоно. Малжаалы хүгжөөжэ 1946 оной гүрэн-эй түсөөбэ гүйсэхтэй байна. Тий-мэнэ тус колхоз БМАССР-эй Министр-нүүдэй Советэй тогтоолоор республикан хүндэлэйлэи колхозда оруулдагхай. Колхозой ажалта хадаа түүрү мааша-дай үржэлтэ ажаалаар туйлаглаа. Энээнэ нүхэр Даржап Дашневагай хубитлы байлсан.

Коммунистууд ба партийнабэшэ хү-нүүдэй блогой кандидат нүхэр Дашневагай түлөө хунгуулиин үдэ) голосуудаа бултааран үгэе!

Агитационно хүдэлмэри ажахын зорилгонуудтай зохилдуулан табина

эсээр номхорхуудг байха юм. Агитатор-нууд болбол олзууламжын хүдэлмэ-рлүүдэ ажахын зорилгонуудтай зохил-дуулан табина, колхознигүүдэй үлэб-эриин политическэ дэбжалты толгойлно. Энэ артын членүүд РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верхово Советүүдэ хунга-ба хунгалтанууды хэхэ түүхэдэ үдэрнэ ажалай ажалтануудар угтажа, 1947 ондо үнэр ургаса хурлахын зорилгоор, трийгала ба эдхэлэй хүдэлмэри бүхы хэмжээгээрнэ ябуулжа байна.

Хүдөө ажалай машина зэмсэг болон хомут тоногуудай захбаралты хана саг соонь эхилжэ, мүнөө 28 плуг, 9 борно, 3 селка ба 80 хомут тоногуу-дэ баян болгоо. Гидна, поли дээр сага тэгтоохо, аяг шөбжэ зөөжэ, үнэба ба шубуунгай нагс суглуулжэ гэхэ матын үбэлэй үдэ үн-гэргэгдэхэ агротехическэ хэмжээ-абуу-ланууды бодогоор бөөдүүлжэ байна.

Г. Жабонова

БУРЯТ-МОНГОЛЫ БЭЛИГТЭЙ ПОЭТ

амагай Ворошиловый нэ-рэнэ колхозой агитаторнууд колхозни-гүүдэ агитационно-аггууламжын үдэрнэ эдидхитэйгээр абуулжа эдэнэр тусрой ёһоор долоон хо-лрүдэ хоер удаа хөөрөлдөөнүүдэ үдэрнэ эрэгтэй эмэгтэй колхозни-кы хунгалтануудтай, Сталинскэ шалтэ түсбэ ба Ждановой элдхэл-сэнүүдэй. Гадаа, газетэ болон малнууды уншажа, хунгагшадые

ном боложо хэблэгдэб. Энээнэбэ хой-шо 10 жэлэй турша соо Цэдэн Галса-нов арбаад гаран мянган мур шүлэг дунууды зохоһон (а нилээд олон тооной зохоолнууды ородоо оршуу-лан байна. Шүлэгүүдэйнь сборнигууд: „Залуу наһан“, „Байгалай долгун“, „Соло дуудалга“, „Гуурбан“, поэма-нууд: „Дүрбэн үдэр гурбан хүн“, „Баатарай домог“, „Сталин баатар“, „Чудска нуур дээдхи суурган“, „Павел Балтахиновы“, бурят-монгол ун-шагшад найса мэдэхэ байна. Тэрэнбэ гадна Цэдэн Галсановай оршуулгын ажалы онсолон тэмдэглэхэ шулаха гэд-эл, тэрэ гансахан лэ уранзохөөл ор-шуулаха тэдгээр хизааралааг баша, ха-рин ВКП(б)-гэй түүхэ болон бусад марксистско-ленинскэ литературые ор-шуулгашадай нэгэн мүн.

Нүхэр Цэдэн Галсанов манай бурят-монголой литературата найруулгын та-лаар амжалттай алхам хөһөн байна гэбэл, тэрэнэй шүлэгүүд соонь рифма, ритм тодо ноһооргоо гаргагдхан байдаг. Энэнь ургажэ байга мнэй литерату-рда аргагүй ехэ утхашанартай гэсэ.

Агуухэ большевистскэ партиин ашаар манай бурят-монгол арад советскэ аралудай бүдэ соо эрхэ сүлөөтэй ба эрхм хүтэлэй мандажа байна. Агуухэ большевистскэ партиин ашаар манай арад өөрынгөө литературатай бо-ло. Агуухэ большевистскэ партиин ашаар Цэдэн Галсанов шэнги малша аралай хэдэн олон хүбүүд басагад по-эдүүд, дүүшад боложо, айл аймагтаа алдар соһөө мнгуулан ябана.

Цэдэн Галсановэй зохоолдонь Эхэ орон тухай, большевистскэ парти тухай, манай агуухэ багшанар Ленин, Сталин тухай тэмдүүд гол нуури эзэлнэ.

„Сталин-Баатар“, „Баатарай домог“ гэжэ поэмнүүднэ гансахан лэ бурят-монгол уншагшадтай баша, мүн баһа ород уншагшадтай найшалыне хүдэлэн байха юм.

Агуухэ Сталинэ Цэдэн Галсановай хотор зүрхөө долгисуулан байжа дуу-лахан дууниин тодо ноһор ба хүсэтэ зориун байна:

Агуу уужам дэлхэйдэ Алдарт нэгэн баатар бии. Арад зоним оройдо Алтан зонихэ наран бии. Ухаан үнэр бодолын Уула Сарыагыне дабуулдаг, Бадараа гүнзэгн хүсэлнэ Байгал даһиё уудалдаг. Улаан Охойной талаар Урагша холмы элажа, Советскэ нотагай талаар Шанхсан байдал мандуулда.

Цэдэн Галсановай башалгэ темөнэ ехэ баялг. Москва тухай, малшад тух-ай, солдатууд тухай, ордонто тухай, манай арда! үдэр бүрнин амисхал тэрэнэй шүлэгүүднэ мүнүүднэ нэб-шэлэн байна. Илангаа түрэн бур-ят-монгол орон нотага, тэрэнэй гүн гүзэгн гол мурануудын тунгалаг найхан нуурнуудын зах хизааргүй таргата даһиёнь адуу м дай үргэн эл-бэг бэлшэригүүднэ маглан бэшэн дүү шүлэгүүднэ ухынгаа ба най-руулгынгаа талаар онсо хурсэ гэсэ.

Манай советскэ орондо гитлеровскэ Германиян хоротой муухайгаар ороһон гара хүшэр хүнэ урнуудта Эхэ оро-но харин дайсагнаа хамгаалгыне нү-хэр Цэдэн Галсанов алуулалхан шүлэгүү-дын шөнэ аялгар ханхилна Динэй жэлүүдтэ газетүүд ба журналуудта (Сөөһөн олон тоото дуу шүлэгүүд, очеркнүүднэ гадна, Цэдэн Галсанов болбол шүлэгүүдэй сборнигууд „Соло хуудалга“, „Чудска нуур дээдхи суу-

рлан“, Ёгто шүлэгүүдэй сборник „Гур-бан“ гэхэ мате зохоолнууды хэблэнэ байна. Эдэ зохоолнуудын мур бүхэн-дэб Эхэ орондо, тэрэниин хамгаала-ябахан советскэ баатарнуудта ба совет-скэ ардайнай илалтада эгнэгэн хүс-тэ дүлэ бадрна. Манай советскэ уранзох-өөл мур бүхэннэй гитлеровскэ нохосуудта хоро үнөөгөөр бушлана:

Хойто дайлаһаа Хурдан Амур хүртэр Хоро үнөөнэй Хурса үгэнүүд эхэрнэ. Би мэдэнэр, Бидэнэр найса мэдэнэбди. Бэрхэшаал ехэ, Бүрншэе наа хсүүд. Бидэнэр тэмсөнэбди, Бидэнэр иланабди.

Гитлеровскэ Германия ба империалистическа Япониян хатуу шэрүүн дайн соо илан гаража, манай советскэ ар-дууд шэ тэбэнжэлэ! түсөөбэ бөөдүүл-жэ ороно. Манай советскэ уранзох-өөл энэ гайхамшаг хэрэгтэ өһөдннгөө оюн бэлгыне зориула.

Поэт Цэдэн Галсанов Эхэ оройгоо илалтаар урмашажа, Ленинградска жур-налууд тухайга гаргагданан ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тэгтооло харюу болгон мүн-өө үсн байдалы харуулан шэ шөнэ зохоолнууды бэшжэ эхилбэ Оперин либретто „Мэдэгмааша“, Тэбэн-жэлэй поэмэ гэжэ зохоолнууды зохи-жэ дүүргээ. Гадна, „Дүрбэн үдэр, гур-бан хүн“ гэжэ поэмнэгэ хоердохи бүлэгые бэшэхэ түсбтэй байна. Мүн баһа „Русид хэней нуухада найн ба? гэгэн Н. Некрасовай поэмн оршуу-лгыне энэ жэлдэ дүүргэхэ байна.

Нүхэр Цэдэн Галсанов өөрынгөө идеяно-политическа хургаалы ба ирэн-хы культура дээшлүүлхыне саг үргэл

жэдөө эрмэлзэн байдаг тулаа эдэ бүхы зохоолнууды үндэр сөгнөлгөтэйгээр дүүргэхэн дамжаггүй.

Поэт Цэдэн Галсанов дайнай жэлүүд соо Бурят-Монголой советскэ уранзо-хөөлшотой союзай хүтэлбэрилгөөр хүд-элмэрилжөө гадна, „Бурят-Монголой Үнэн“ газетын харуулгатай редакто-раар ажаллаһан ба бурят-монгол гүр-нэй хэблэлтэ ажалта халуун анхаралаа табиха, марксистско-ленинскэ литерату-рыне бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуу-лаха ябадала хивамжагай хаблаһан байна.

Поэт Цэдэн Галсанов 1938 ондоо ахилалд, ССР-эй советскэ уранзох-өөлшотой союзай член ба ВКП(б)-гэй Улаан-Удин Горкомой ба райкомой член мүн. Тэрэ хадаа юрэнхэдэ манай республиканы ба гордой партино-советскэ ба нийтин-политическа хүдэл мэдидэ халуунаар хабадана.

Поэт Цэдэн Галсанов бурят-монголой литературые хүгжөөжэ ябадхда габа-шайгаар хабадхан тулааа советскэ правительствээр „Хүндэн тэмдэгэй“ орденээр шагнагданан ба мүн тэрэша-лан 1941-1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үдэ хөһөн шөнэ абаһата ажалай түлөө" гэгэн медальар шагнагданан байна.

Февралын 9-айалгарта дүртэ Иль-кин округтой хунгалта Ленинско-Сталинскэ партиин үнэн хүбүүн, БМАССР-эй Уранзохөөлшотой Союзай түүрүүлшэ, поэт Цэдэн Галсановч Галсановай түлөө бултааран наһан хүн шэнгээр голосуудэ үгэхэ байхандань нэжэж тэрэгнүүгэй.

Ж. Тумунов.

Бурят-Монголой Советскэ уранзо-хөөлшотой Союзай дэргэлдэ элхм парторганизацийн секретарь.

